

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GYVŪNŲ GEROVĖS IR APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-500 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projektą rengti paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 3 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – GGAĮ) projektu siekiama įgyvendinti 2021–2030 metų Nacionaliniame pažangos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, (toliau – NPP) nurodyto strateginio tikslo „Užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui“ pažangos uždavinius. Vienas iš uždavinių – išsaugoti ir atkurti biologinę įvairovę, ekosistemas, jų paslaugų kokybę bei kraštovaizdžio savitumą ir užtikrinti darnų gamtos išteklių naudojimą.

Dabar esančiomis sąlygomis tik iš dalies užtikrinama laukinių gyvūnų globa ir su gerove susijusios veiklos, todėl gali kilti problemų dėl tam tikrų ES direktyvose ir reglamentuose nustatytų įpareigojimų (pvz., dėl nustatytais atvejais privalomo laukinių gyvūnų sulaikymo ar konfiskavimo – šalies institucijos neturi galimybės ir sąlygų net laikinai tokius gyvūnus laikyti nelaisvėje tinkamomis sąlygomis) Lietuvai neįgyvendinimo ir galimų pažeidimo procedūrų iniciavimų mūsų valstybei. Siekiant užtikrinti teisės aktuose nustatytų reikalavimų dėl laukinių gyvūnų globos, įskaitant CITES konvencijos bei atitinkamų Europos Bendrijos reglamentų ir direktyvų nuostatų, susijusių su nykstančių laukinių gyvūnų ir augalų tarptautine prekyba, gyvūnų laikymo nelaisvėje, įskaitant zoologijos soduose, invazinių rūšių naudojimo įgyvendinimą ir išvengti galimų EK pažeidimų procedūrų inicijavimo, pasirinktas efektyviausias esamomis aplinkybėmis sprendimo variantas – šias funkcijas ir jų įgyvendinimą įstatymu pavesti vykdyti Lietuvos sveikatos mokslų universitetui (toliau – LSMU). LSMU turėdama specializuotą padalinį – Laukinių gyvūnų globos centrą (toliau – LGGC), kuris bus atidarytas ir planuoja pradėti veiklą nuo 2023 m. spalio mėnesio, galės užtikrinti paslaugos poreikio patenkinimą ir jos kokybę. Įvertinus tai, kad tik LSMU turi kvalifikuotus specialistus, o nuo 2023 m. spalio mėnesio turės ir technines galimybes vykdyti veiklą susijusią su laukinių gyvūnų globa, gydymu ir rehabilitacija, adaptuojant laukinius gyvūnus prie natūralių gyvenimo sąlygų, pagalba kontrolės institucijoms gyvūnų konfiskavimo metu ir kt., buvo pasirinkta funkcijas deleguoti LSMU, teikiant GGAĮ projektą, jame numatant šių funkcijų įgyvendinimui reikalingą valstybės finansavimą. Valstybė įsipareigodama finansuoti viešo administravimo subjekto vykdomą ne viešo administravimo veiklą, kartu galės užtikrinti efektyvų ir kokybišką laukinių gyvūnų priežiūros, globos ir gerovės srityje įsipareigojimų įgyvendinimą. Lietuvoje iki šiol galinčiųjų nuolat teikti paslaugas, susijusias su laukinių gyvūnų gydymu, rehabilitacija bei adaptacija prie gyvenimo laisvėje, nėra, taip pat nėra ir galinčiųjų užtikrinti teikiamos paslaugos kokybę, todėl rezultatai šioje srityje yra nepatenkinami. Viena iš galimų priežasčių, kodėl rinka negali užtikrinti šios paslaugos kokybiško, atitinkančio gyvūnų globaliai keliamus reikalavimus, teikimo, tai didelių pradinių investicijų bei kvalifikuotų specialistų poreikis, be to veikla dėl siauros rinkos negeneruoja didelio pelno, o kartais gali būti ir nuostolinga. Lietuva maža šalis, todėl šių specifinių paslaugų teikimas dabar netenkina poreikio ir kokybės. Neužtikrinant šios paslaugos kvalifikuoto ir tinkamo teikimo, neužtikrinamos laukinių gyvūnų laikymo, gydymo, rehabilitacijos ir globos sąlygos, įskaitant gyvūnų, kurie laikomi nelaisvėje pažeidžiant jų laikymo nelaisvėje reikalavimus ar laikomi neteisėtai, nes nėra galimybių juos paėmus ir (ar) konfiskavus tinkamai jais pasirūpinti, o tai negarantuoja teisės aktuose numatytų reikalavimų įgyvendinimo. Galimybės užtikrinti nacionaliniuose ir ES teisės aktuose numatytų reikalavimų dėl neteisėtai nelaisvėje laikomų, prekiaujamų, įvežamų (išvežamų) ar netinkamomis sąlygomis laikomų nelaisvėje laukinių gyvūnų sulaikymo ir (ar) konfiskavimo įgyvendinimą yra ribotos, nes tam nebuvo

net techninių galimybių – nėra kur tinkamomis sąlygomis laikyti daugumos turimų konfiskuoti gyvūnų (ypač didelių rūšių, pvz., medžių, lūšių ir kt.). Tačiau atsiradus šiai galimybei, t. y. įsteigus ES lėšomis finansuotą įstaigą – LGGC, kurios tikslinė paskirti laukinių gyvūnų priežiūra, gydymas, rehabilitacija, globa ir pan., būtų protinga pasinaudoti šiomis paslaugomis ir tinkamai įgyvendinti nacionalinių, ES teisės aktų bei konvencijų nuostatas.

Įstatymo projektas panaikintų prielaidas pažeidimo procedūros iniciavimui bei ES lėšų, panaudotų LGGC steigimui, grąžinimui, tačiau svarbiausia tai, kad šio Įstatymo projekto pagalba būtų išspręsta esama problema ir užtikrinta tinkama, nustatytus ES reikalavimus atitinkanti laukinių gyvūnų, paimtų iš aplinkos, netinkamos gyventi, ar konfiskuotų dėl neteisėto ir (ar) netinkamo jų laikymo sąlygų, priežiūra, gydymas, adaptacija prie natūralių gyvenimo sąlygų prieš paleidžiant juos į laisvę ar jų perdavimu asmenims, turintiems tinkamas sąlygas ir teisę perduodamus laukinius gyvūnus laikyti nelaisvėje.

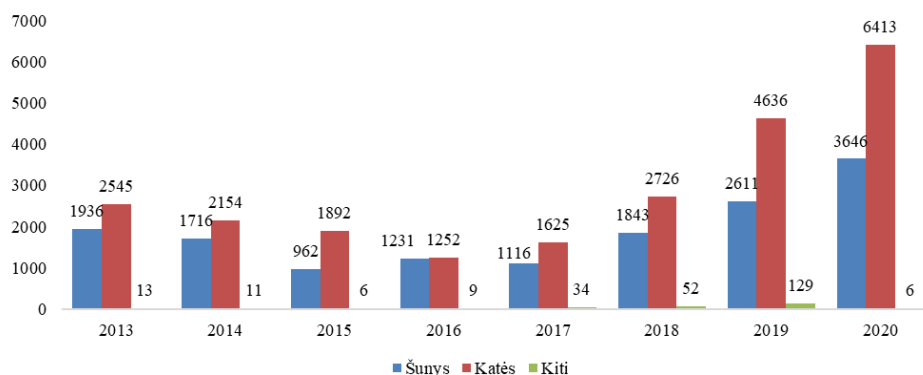
Šiuo metu nėra vienoje vietoje sutelktų kompetencijų, infrastruktūros ir pajėgumų, galinčių užtikrinti šių funkcijų – **laukinių gyvūnų, sužeistų, esančių ne jų rūšies buveinėje ar patekusių į jiems netinkamą gyventi aplinką, sulaikytų, paimtų ir (ar) konfiskuotų gyvūnų paėmimo, laikymo, priežiūros, globos, gydymo, rehabilitacijos, adaptacijos, išgydytų ir (ar) adaptuotų prie gyvenimo laisvėje sąlygų bei galinčių savarankiškai gyventi gyvūnų paleidimo į natūralias buveines ar jų perdavimu asmenims, turintiems tinkamas sąlygas ir teisę perduodamus laukinius gyvūnus laikyti nelaisvėje** – vykdymą.

Aplinkos apsaugos institucijos nuolat sulaukia pranešimų apie sužeistus, į nelaimę patekusius, esančius ne jų rūšies buveinėje ar jiems netinkamoje gyventi aplinkoje laukinius gyvūnus, taip pat ir saugomų rūšių gyvūnus. Dažniausiai pagalbos reikia gyvūnams, kurie susiduria su žmogaus sukurtais objektais ar veiksmais (automobilių eismu, stiklo konstrukcijomis, elektros oro perdavimo linijomis, žvejybos priemonėmis (valai, kabliukai, tinklai), naftos produktų tarša, pastatų renovacija, gyvūnų jauniklių atskyrimu nuo tėvų dėl žmogaus veiklos ir pan.

Taip pat pasitaiko laukinių gyvūnų konfiskavimo atvejų, kai pažeidžiamos laukinių gyvūnų įsigijimo, laikymo ar prekybos jais taisyklės, numatytos nacionaliniuose, ES ir tarptautiniuose teisės aktuose (Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijoje (CITES), Tarybos reglamente Nr. 338/97 dėl faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos ir valdymo ir kt.), kai juos reikia laikyti iki galutinio teismo sprendimo.

Reikia pripažinti, kad Lietuvos Respublikoje nesudaromos tinkamos laukiniams gyvūnams, kuriems reikalinga pagalba ir (ar) globa, pagalbos suteikimo, gydymo ir laikymo sąlygos, nes nėra institucijos, kuri tinkamai pasirūpintų konfiskuotais arba saugomų rūšių gyvūnais, kurių negalima paleisti į laisvę dėl traumų ar nesugebėjimo adaptuotis gamtoje. Pagalbą teikiančių organizacijų, atitinkančių laukinių gyvūnų laikymo nelaisvėje reikalavimus, yra tik vienetai, todėl šių paslaugų teikėjų ieškoma ir kitose šalyse, ypač tai aktualu egzotinių kraštų gyvūnams, tačiau kaip rodo praktika, Lietuvoje veikiančios organizacijos, teikiančios šias paslaugas, negali užtikrinti nei paslaugos poreikio, nei kvalifikuotos paslaugų kokybės.

Vertinant 2022 metų pradžios duomenis, iš 72 organizacijų, kurios turi gyvūnų globos vietas, apie globojamus gyvūnus informaciją viešai teikia 27 (37,5 proc.), korektiškai informaciją teikia 16 organizacijų (22,2 proc.). 2019 metais tokių organizacijų buvo 17,3 proc. Iš šių įstaigų 6 užsiima laikina laukinių gyvūnų globa. Pagal gyvūnų globėjų teikiamą informaciją, laukinių gyvūnų globa 2022 m. pradžioje užsiima šešios įstaigos - VŠĮ Lesė, VŠĮ „Vyšnių sodas“, UAB „Nuaras“, Utenos rajono gyvūnų mylėtojų draugija, VŠĮ „SOS gyvūnai“, VŠĮ „Kaimo grandinė“. 1 pav. pateikiama informacija apie gyvūnų globos vietose bendrą globotų gyvūnų skaičių, išskiriant kates, šunis ir kitus gyvūnus.

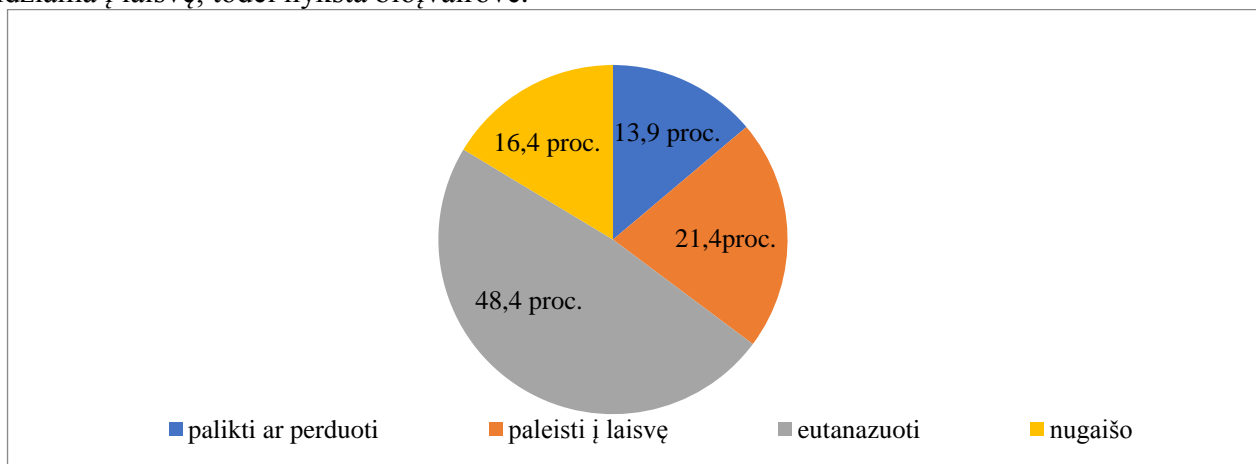

1 pav. Globotų gyvūnų kitimo tendencija 2013 – 2020 m.

Kaip matyti iš 1 pav., daugiausia gyvūnų globa užsiimančiose įstaigose per 2013-2020 metus buvo globota kačių ir šunų (t. y. 60,3 proc. kačių ir 39,1 proc. šunų). Taip pat yra įsikūrusios visuomeninės organizacijos, kurios gali konsultuoti sužeistų, globos reikalaujančių laukinių gyvūnų būklės įvertinimo, šėrimo, paleidimo į laisvę vietos parinkimo, laikymo sąlygų klausimais: Lietuvos ornitologų draugija, Lietuvos teriologų draugija, Lietuvos herpetologų draugija, tačiau šiuo metu jų veikla nėra aktyvi, todėl minėtos įstaigos nepakankamai užtikrina laukinių gyvūnų globos, susijusias su konsultavimu paslaugas, Lietuvoje.

Dabar šiai problemai spręsti kasmet iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų perkamos paslaugos, tačiau jos nepatenkina viso pagalbos laukiniams gyvūnams poreikio, o rinkoje neužtenka tiekėjų, galinčių teikti analogišką paslaugą. Lietuvoje yra tik kelios visuomeninės organizacijos, globojančios laukinius gyvūnus, tačiau jos neturi pakankamai kompetencijų ir sąlygų laikyti laukinius gyvūnus.

Lietuvoje laukinių gyvūnų globos paslaugas nuo 2008 m. iki šiol atlieka Gyvūnų globėjų asociacija kartu su UAB „Nuaras“, kurie visoje Lietuvos teritorijoje surenka ir globoja sužeistus ar ne vietoje atsiradusius laukinius gyvūnus. Tarp Aplinkos ministerijos, nuo 2017 m. su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba (toliau – VSTT), o nuo 2021 m. su Aplinkos apsaugos departamentu ir Gyvūnų globėjų asociacijos (veikianti jungtinės veiklos sutarties pagrindu su UAB „Nuaras“) sudarytos gyvūnų globos priemonių Klaipėdos ir Šiaulių, Panevėžio ir Utenos, Kauno, Alytaus ir Marijampolės, Vilniaus regionų teritorijose įgyvendinimo paslaugų pirkimo sutartys. Dėl nepakankamos ir neatitinkančios keliamų reikalavimų pagalbos laukiniams gyvūnams teikimo mažiau jų išgydoma ir paleidžiama į laisvę, todėl nyksta bioįvairovė.

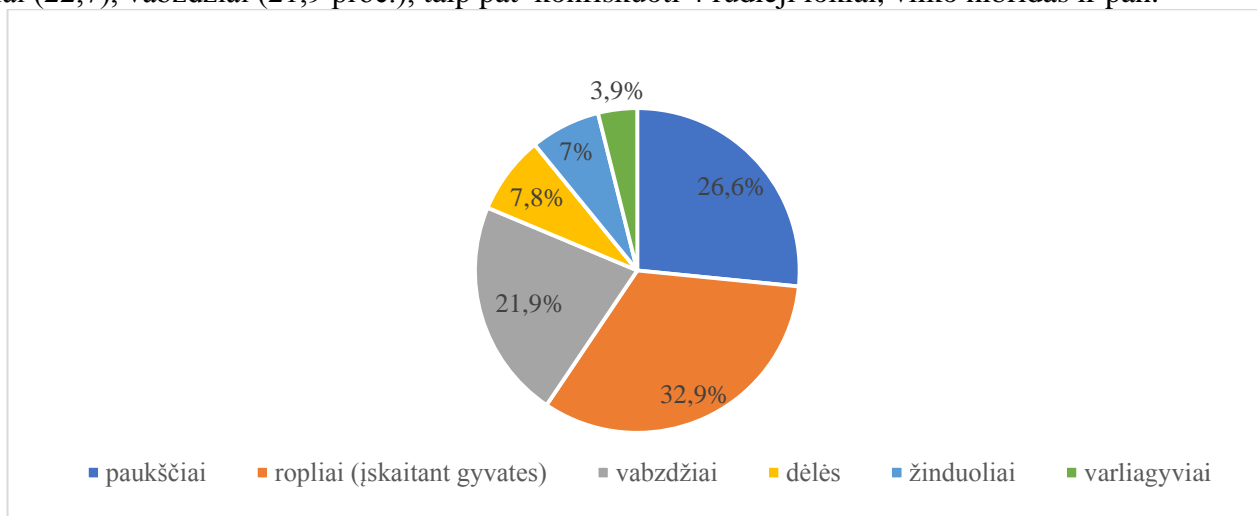

2 pav. Laukinių gyvūnų išgyvenamumo esamomis sąlygomis rodikliai

Vadovaujantis Gyvūnų globėjų asociacijos ataskaitų duomenimis, teiktų paslaugų struktūroje, kuri pavaizduota 2 pav., net 48,4 proc. 2013–2018 metais paimtų gyvūnų buvo nugaišinti, 16,4 proc. nugaišo, 13,9 proc. palikti įstaigoje ir perduoti kitur, 21,4 proc. (apie 200 iš 977 individų) buvo paleisti į laisvę. Nugaišintų ir nugaišusių iš viso buvo 64,8 proc. (daugiau kaip 600 individų per metus), liko gyvų – 35,2 proc. Daugiau dėmesio skiriant tinkamam gydymui ir priežiūrai, šis santykis galėtų būti geresnis, t. y. daugiau gyvūnų galėtų likti gyvi. Svarbu pažymėti, kad iš visų 2013–2018 metais užregistruotų gyvūnų 77, priklausantys 20 skirtingų gyvūnų rūšių, buvo iš Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų sąrašo. 2012–2017 metų duomenimis didžiausią užregistruotų gyvūnų dalį sudarė paukščiai – 82,3 %, žinduoliai sudarė 17,4 %, ropliai – 0,4 %. Didžiausias gyvūnų skaičius buvo paimtas globoti 2015 metais – 977. Iš viso gyvūnų užregistruota per 6 metus – 3505. Nagrinėjant kiekvienų metų (2014–2016 m.) duomenis, matyti, kad paukščių buvo paimta globoti nuo 537 iki 786, iš jų plėšrių – nuo 39 iki 107 (6–12,4% nuo visų gyvūnų). Tais pačiais metais paimtų globalai žinduolių užregistruota nuo 109 iki 190 gyvūnų, iš kurių nuo 38 iki 32 buvo stambūs žolėdžiai (daugiausiai stirnos, 5,9–7,1% nuo visų gyvūnų), nuo 32 iki 66 – plėšrieji žinduoliai (3,7– 6,8% nuo visų gyvūnų), nuo 27 iki 64 (4,2–7,4% nuo visų gyvūnų) – kiti žinduoliai. Mažiausiai per 2012–2017 metus buvo užregistruota roplių. Pagal statistikos duomenis, globojamų ar reabilituojamų vietinių rūšių paukščių per metus būtų apie 928 individų, iš kurių net 370 (apie 40 proc.) – saugomi Lietuvoje, bet didžioji jų dalis saugoma ES ir tarptautiniu mastu. Nesprendžiant šios problemos nebus užtikrinamas išpareigojimų, stabdyti bioįvairovės nykimą, įgyvendinimas, taip pat ir toliau išliks konfiskuotinių gyvūnų paėmimo, laikymo, globos, priežiūros, gydymo ar jų perdavimo asmenims, turintiems tinkamas sąlygas ir teisę perduodamus laukinius gyvūnus laikyti nelaisvėje problema.

Kasmet augant paslaugos poreikiui, problema aštrėja. Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (toliau – AAD) duomenimis, 2010–2018 metais muitinė ir AAD iš viso konfiskavo 114 gyvūnų gyvūnų, iš jų, kaip pavaizduota 3 pav., didžiąją dalį sudarė paukščiai (77 gyvūnai), iš kurių 29 – egzotiniai paukščiai, 10 – plėšrieji paukščiai. Kiti gyvūnai buvo žinduoliai, nedaug roplių.

AAD duomenimis, iš fizinių ir juridinių asmenų 2019–2021 m. laikotarpyje konfiskuoti 128 gyvūnai (tigriniai pitonai, jūrinis erelis, pilkosios, bengalinės katės hibridas, pilkojo vilko hibridas, rudosios meškos, nepalinis erelis, kaimaniniai krokodilai, paprastasis smauglys, kaliforninė gyvatė ir kt.). Šis skaičius išaugo beveik 3,5 karto per metus, palyginimui per tris kartus ilgesnį 2010–2018 m. laikotarpį jų konfiskuota 114, per metus vidutiniškai – 12 ar 13 gyvūnų, kai per 2019–2021 metus – vidutiniškai 42 ar 43 gyvūnus). Konfiskuotų 2019–2021 metais gyvūnų pasiskirstymas pagal rūšis procentais, kuris pavaizduotas 3 pav., rodo, kad kaip įprastai gausiausią būrį sudarė paukščiai (26,6), ropliai (22,7), vabzdžiai (21,9 proc.), taip pat konfiskuoti 4 rudieji lokiai, vilko hibridas ir pan.

3 pav. Konfiskuotų gyvūnų pasiskirstymas pagal grupes 2019–2021 metais

Pažymėtina, kad stambieji žinduoliai ir dalis paukščių, roplių ir varliagyvių rūšių individų, kadangi Lietuvoje nebuvo tinkamų jų laikymo sąlygų ir asmenų, galinčių laikyti minėtus gyvūnus, išvežti į Europoje esančius laukinių gyvūnų globos centrus. Remiantis AAD duomenimis, laukinių gyvūnų laikymo pažeidimų vis dar daug, įskaitant ir pradėtų ikiteisminių bylų (dėl laukinių kačių hibridų, beždžionių ir kitų laukinių gyvūnų neteisėto laikymo). Gyvūnai konfiskuojami iki teismo sprendimo ir jų laikymo bei nuolatinės globos vieta – aktuali problema.

Trūksta ne tik pajėgumų, kvalifikuotos pagalbos ir gydymo gyvūnams, bet ir informacijos visuomenei, kokiais atvejais reikia pranešti apie sužalotą gyvūną, kaip įvertinti, ar būtina pagalba ir (ar) globa laukiniam gyvūnui, ir kitais klausimais. Šiuo metu visuomenė ne tik domisi laukinių gyvūnų gerove ir globa, bet ir nori padėti gelbėti gyvūnus, tačiau nėra valstybinės gyvūnų globos ir gydymo įstaigos, kurioje specialistai, veterinarijos studentai, moksleiviai ir kiti asmenys galėtų savanoriauti ir gilinti praktinius gyvūnų globos ir gydymo įgūdžius.

Atsižvelgiant į šias su gyvūnų globa ir gerove susijusias problemas, Aplinkos ministerijos užsakymu, 2018 m. parengta galimybių studija „Dėl tinkamos pagalbos ir globos sužeistiems, nelaimėn patekusiems, esantiems ne jų rūšies buveinėje ar netinkamoje jiems gyventi aplinkoje ir konfiskuotiems laukiniams gyvūnams“, kurios pagrindu parengtas ir investicijų projektas „Laukinių gyvūnų globos centro įkūrimas“ (toliau – investicijų projektas). Investicijų projekte buvo nagrinėjama, kaip visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, išskyrus Baltijos jūros pakrantę, sudaryti tinkamas laukiniams gyvūnams, kuriems reikalinga pagalba ir (ar) globa, pagalbos suteikimo, gydymo ir laikymo sąlygas. Įvertinus galimybes ir pagrindines problemas, susijusias su laukinių gyvūnų globos paslaugomis, nustatytas pagrindinis šio investicijų projekto tikslas – „įkurti Laukinių gyvūnų globos centrą, kuriame gyvūnai būtų gydomi, reabilituojami, adaptuojami išleidimui į natūralias buveines, kitais būdais užtikrinama jų globa ir gerovė“. Investicijų projekte išnagrinėtos 2 alternatyvos – su galimomis grėsmėmis ir naudomis – ir pateiktas pasiūlymas įgyvendinti investicijų projektą, kuris apimtų specializuoto LGGC pastatų komplekso statybos Naujųjų Muniškių kaime (Kauno r.), kaip LSMU padalinio, veiklą. Atsižvelgiant į investicijų projekto atliktą vertinimą, 2020-05-27 tarp Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir Aplinkos projektų valdymo agentūros pasirašyta projekto „Laukinių gyvūnų globos centro įkūrimas“ sutartis Nr. 05.5.1-APVA-V-018-01-0014 (toliau – Projektas).

2023 m. pabaigoje įgyvendinus Projektą ir LGGC pradėjus veiklą (2023 m. spalio mėn.), būtų išspręstas uždavinys dėl pajėgumų, kompetencijų ir sąlygų, atitiksiančių laukinių gyvūnų laikymo, gydymo, priežiūros, reabilitacijos ir globos reikalavimus, tenkinimo. Laukiniai gyvūnai paimti iš aplinkos ar sulaikyti, paimti ir (ar) konfiskuoti būtų gydomi, reabilituojami, adaptuojami prie gyvenimo laisvėje sąlygų išleidimui į natūralias buveines ir paleidžiami į jas arba rūpinamasi jų perdavimu asmenims, turintiems tinkamas sąlygas ir teisę perduodamus laukinius gyvūnus laikyti nelaisvėje bei kitaip užtikrinama jų globa ir gerovė. Taip pat sukuriamos galimybės mokyti visuomenę (įskaitant ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikus, bendrojo lavinimo mokyklų moksleivius, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo įstaigų bendruomenes) ir informuoti apie gyvūnų priežiūrą, globą, gerovę, į šią veiklą įtraukti gyvūnų gerovės specialistus, veterinarijos studijų studentus, privačius veterinarus, gyvūnų globa užsiimančias visuomenines organizacijas, savanorius ir kt. asmenis. Šis LGGC glaudžiai bendradarbiautų su Aplinkos ministerija, AAD, Aplinkos apsaugos agentūra, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba, mokslo ir švietimo institucijomis, Lietuvos ir užsienio visuomeninėmis organizacijomis, privačiais veterinarais ir kitais suinteresuotais asmenimis, todėl šių funkcijų vykdymą, atsižvelgus į investicijų projektu atliktą vertinimą, siūlome pavesti LSMU, kuriam priklausantis padalinys LGGC veiktų ir teiktų paslaugas pagal nustatytus prioritetus.

Siekiant įvertinti LGGC įkūrimo Lietuvoje galimybes, buvo atlikta analizė apie situaciją Lietuvoje gyvūnų globos srityje, taip pat išnagrinėta kaip organizuojamas laukinių gyvūnų gydymas, reabilitacija ir globa kitose šalyse – apie gyvūnų gerovės centrus Nyderlanduose, Didžiojoje Britanijoje ir Airijoje. Remiantis šių užsienio šalių patirtimi ir duomenimis, galima daryti išvadą, kad susiklosčius idealioms

sąlygoms ir pradėjus veikti profesionaliam laukinių gyvūnų globos centrui, paimamų globai ar rehabilitacijai gyvūnų skaičius gali būti iki šešių kartų didesnis nei dabar. Airijoje, kaip ir Lietuvoje didžiąją paimtų laukinių gyvūnų dalį sudarė paukščiai, bet Lietuvoje paukščių dalis buvo didesnė (82% lyginant su 58 % Airijoje). Airijoje 53% paimtų gyvūnų neišgyveno, t. y. nugaišo (11 %) ar buvo nugaišinti (42 %), kiti – perkelti kitur pastoviam laikymui ar paleisti. Lietuvoje iš viso nugaišusių laukinių gyvūnų 69 % iš jų 25 % nugaišo, o 44 % – nugaišinti. Nors nugaišinamų gyvūnų dalis Lietuvoje buvo panaši kaip ir Airijoje, tačiau nugaišusių laukinių gyvūnų procentas buvo daugiau kaip dvigubai didesnis. Lyginant su Lietuvos duomenimis matyti, kad per vienerius – 2012 metus Airijoje buvo priimtas panašus skaičius gyvūnų (apie 3 tūkst.) kai Lietuvoje per visus 2012-2017 metus iš viso priimta 3,5 tūkst. individų. Lyginant į Vale (Didžiosios Britanijos) laukinių gyvūnų ligoninę ir rehabilitacijos centrą patekusių gyvūnų skaičių su Lietuvos duomenimis, matyti, kad aptarnaudami potencialiai daug mažesnę teritoriją su daug mažesniu žmonių skaičiumi nei Lietuva, šio britų centro specialistai priima daug daugiau laukinių gyvūnų. Jei 2012-2017 metais Lietuvoje iš viso buvo paimta apie 3,5 tūkst. gyvūnų, tai šiame centre vien per vienerius metus paimama apie 4 tūkst. gyvūnų, t. y. beveik 6 kartus daugiau. Didžiosios Britanijos ir Lietuvos klimatinės sąlygos yra panašios, gyvenančių laukinių gyvūnų rūšinė sudėtis taip pat yra labai panaši. Toks paimamų gyvūnų skaičiaus skirtumas gali susidaryti dėl įvairių priežasčių, gali būti, kad Didžiosios Britanijos visuomenė aktyvesnė ir žmonės labiau linkę reaguoti į laukinių gyvūnų nelaimės bei ieškoti pagalbos, paimti ir gabenti gyvūnus į rehabilitacijos centrus, kurių yra ne vienas. Šie centrai veikia pakankamai seniai ir savo veiklą aktyviai reklamuoja. Tokia situacija yra teigiama ir siektina Lietuvoje.

Šis specializuotas LSMU padalinys LGGC turėtų ne tik visą reikalingą infrastruktūrą – veterinarinės gydyklą, karantino pastatą su gyvūnams gydyti ir reabilituoti skirtomis patalpomis ir įranga, visuomenės švietimo ir mokymo patalpomis, gyvūnams laikyti ir adaptuoti skirtų lauko voljerų, ūkinių pastatų su reikalinga priežiūros įranga ir technika, specializuotą transportą, bet ir kvalifikuotą personalą, kurį sudarytų veterinarijos specialistai, studentai, apmokyti ir darbo su gyvūnais patirties turintys asmenys. LGGC būtų vienintelė Lietuvoje tokio lygio laukinių gyvūnų globos ir gydymo paslaugas teikianti įstaiga, kuri ne tik rūpintųsi pagalba laukiniams gyvūnams, organizuotų mokymus, užsiimtų edukacija, bet ir taip pat būtų sudarytos galimybės veterinarijos specialistams ir studentams, moksleiviams ir kitiems asmenims savanoriauti ir gilinti praktinius laukinių gyvūnų globos ir gydymo įgūdžius. LSMU ir jo padalinio LGGC vykdoma veikla leistų ne tik sumažinti neapibrėžtumą dėl galimybės gauti tinkamos kvalifikacijos veterinarines paslaugas laukiniams gyvūnams ir suteikti jiems reikiamą adaptaciją prie gyvenimo laisvėje sąlygų prieš juos paleidžiant į natūralias buveines, bet ir kaupti mokslines žinias, kurias būtų galima pritaikyti praktikoje. Tai gerokai pagerintų laukinių gyvūnų gydymo, rehabilitacijos, išleidimo į laisvę galimybes Lietuvoje.

GGAĮ projekto tikslas – užtikrinti laukinių gyvūnų globos kokybiškų paslaugų, kurias teiktų LSMU, turintis specializuotą LGGC padalinį, visoje Lietuvoje. Tai leistų užtikrinti laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų, kuriems reikalinga pagalba, tinkamą priežiūrą ir įgyvendinti Lietuvos ir ES teisinius reikalavimus dėl laukinių gyvūnų naudojimo ir apsaugos kontrolės.

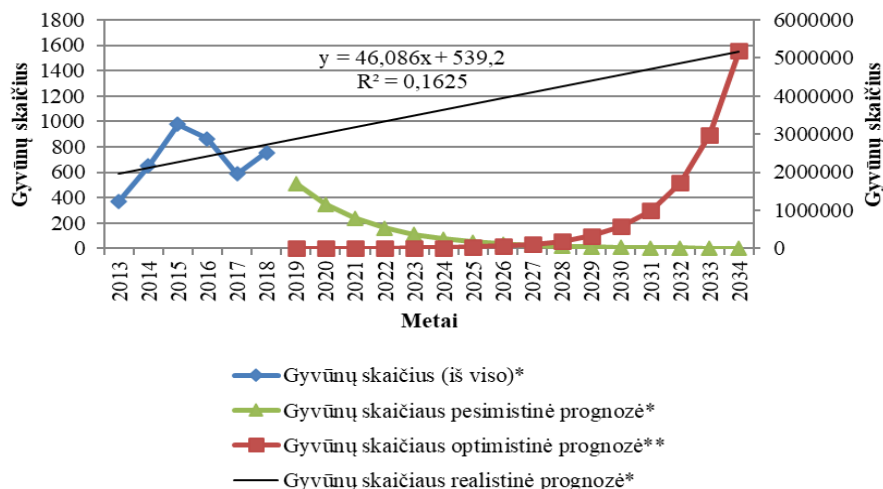
Griežtėjant laukinių gyvūnų laikymo nelaisvėje sąlygoms, laikomiems laukiniams, ypač egzotiniams, gyvūnams dažniau gali prireikti globos ir / ar gydymo – tiek nustačius netinkamas laikymo sąlygas, tiek dėl kitų priežasčių atsiradus būtinybei gyvūnus paimti, konfiskuoti ar gelbėti. Tai, kad ateityje šių paslaugų poreikis didės rodo ir statistiniai duomenys. 2017–2020 m. Aplinkos apsaugos agentūra išdavė 722 leidimus laikyti laukinius gyvūnus nelaisvėje (aptvaruose, voljeruose), tačiau per tą patį ketverių metų laikotarpį net 42 leidimai laikyti laukinius gyvūnus buvo panaikinti, todėl išlieka didelė tikimybė, kad daugėjant šių leidimų ir griežtėjant gyvūnų laikymo reikalavimams ES lygiu, konfiskuotinių gyvūnų kiekis gali augti. Tikrinant zoologijos sodų ir kitų laukinių gyvūnų laikymo vietas nustatoma nemažai pažeidimų, susijusių su laikomų gyvūnų laikymo sąlygomis, gyvūnų gerove, teisėtą įsigijimą pagrindžiančiais dokumentais, todėl gyvūnai dažnai turi būti paimami, laikomi ir jiems suteikiama tinkama veterinarinė priežiūra iki teismo sprendimo ar po jo, kol randami kiti laikytojai.

Atsiradus poreikiui tokius gyvūnus laikyti ilgiau (ar net nuolatos), reikia jiems užtikrinti atitinkamas laikymo sąlygas.

AAD duomenimis, 2019–2021 m. iš fizinių ir juridinių asmenų konfiskuoti 45 skirtingų rūšių gyvūnai, iš viso – 128, jų laikymo ir priežiūros sąlygos skirtingos. Deja, kol kas nėra įstaigos, galinčios užtikrinti konfiskuotų gyvūnų laikymą tinkamomis sąlygomis ir suteikti kvalifikuotas veterinarines paslaugas. Šiai funkcijai vykdyti 2021 m. AAD iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos (toliau – AARP) lėšų panaudojo daugiau kaip 60 tūkst. eurų: gyvūnų laikymo paslaugai, patologiniams tyrimams, pavojingų, agresyvių gyvūnų gaudymui, paėmimui, išvežimui į globos vietą, veterinarinei apžiūrai, mėginių molekuliniam genetiniam gyvūnų rūšies nustatymui ir analizei, konfiskuotų laukinių gyvūnų perkėlimui ir kt., o 2022 m. šiam tikslui lėšų poreikis daug didesnis – 357 tūkst. eurų – dėl padaugėjusių tyrimų dėl pažeidimų.

Remiantis laukinių gyvūnų globos paslaugos tiekėjo, kurio paslaugos buvo perkamos Aplinkos ministerijos iš AARP lėšų, 2013–2018 m. ataskaitomis, prognozuojama, kad apie sužeistus gyvūnus bus gauta apie 1218 pranešimų per metus, iš jų apie 50 gyvūnų gali būti konfiskuotini.

Laukinių gyvūnų globos centre laikomų laukinių gyvūnų skaičiaus prognozė pateikta 4 pav. Atsižvelgus į laukinių gyvūnų globos paslaugos veiksnus: nepakankamai užtikrinama sužeistų laukinių gyvūnų globa, paslaugos poreikio sezoniškumas, pastarųjų 2013–2018 metų atskiroms gyvūnų grupėms priklausančių globotų gyvūnų kiekio kitimo tendencijas bei įvertinus paslaugos paklausos plėtros galimybes (finansavimo padidėjimas, veiklos efektyvumo pagerėjimas dėl vykdomo laukinių gyvūnų gydymo būtų mažiau nugaišusių ir nugaišintų gyvūnų), atlikta paklausos prognozė (Laukinių gyvūnų globos centre laikomų laukinių gyvūnų skaičius) laikotarpiui 2019–2034 m., kuri pateikta 4 pav.: realistinė, pesimistinė ir optimistinė prognozės. Remiantis 2013–2018 metų globotų gyvūnų kiekio statistika, matyti, kad išlieka didelė tikimybė, jog ateityje globojamų laukinių gyvūnų skaičius gali tiek didėti, tiek mažėti (jei nebus keičiama esama situacija). Priėmus prielaidą, kad pagal optimistinį scenarijų, globojamų laukinių gyvūnų skaičius didės kasmet didžiausiu kada nors buvusiu skaičiaus didėjimu, t. y. 73,7 proc. (toks padidėjimas buvo per 2014 metus). Priėmus prielaidą, kad pagal pesimistinį scenarijų globojamų laukinių gyvūnų skaičius kasmet mažės didžiausiu kada nors buvusiu sumažėjimu, t. y. 32,0 proc. (toks sumažėjimas buvo per 2017 metus). 4 pav. parodyta realistinė prognozė, kuri remiasi regresijos lygtimi ($y = 46,086x + 539,2$) ir yra pavaizduota tiese (paveiksle pažymėta kaip gyvūnų skaičiaus realistinė prognozė). Ši regresijos lygtis rodo, kaip kinta gyvūnų skaičius laiko atžvilgiu (x reiškia laikotarpio eilės numerį (2013 m. = 1, 2014 m. = 2, 2015 m. = 3, ..., 2034 m. = 22), o y reiškia gyvūnų skaičių, kuris priklauso nuo laikotarpio (x)). Pagal realistinę prognozė planuojama, kad po projekto įgyvendinimo kasmet vidutinis laikomų gyvūnų skaičius galėtų būti apie 1218 gyvūnų.

4 pav. Laukinių gyvūnų globos centre laikomų gyvūnų skaičiaus prognozė

* - gyvūnų skaičiaus reikšmės pateiktos kairėje paveikslo skalėje; ** - gyvūnų skaičiaus reikšmės pateiktos dešinėje paveikslo skalėje

Globojamų ar reabilituojamų vietinių rūšių gyvūnų kiekio prognozė iš dalies yra paremta faktine globotų gyvūnų statistika atsižvelgiant į tai, kad atskirais sezonais gyvūnų kiekis buvo skirtingas. Gyvūnai buvo suskirstyti į tam tikras rūšis ir grupes atsižvelgiant į gyvūnų dydį, amžių (kai kur įtraukiami jaunikliai), maitinimosi būdą (plėšrūnai ar ne) ir specifines laikymo sąlygas (pvz. vandens gyvūnai). Prognozuojant reabilituojamų ar globojamų laukinių paukščių kiekį, numatoma, kad vasarą vyraus gandrų jaunikliai (50 paukščių per mėnesį) ir čiurliai (40), o žiemą – vandens paukščiai (30). Pagal statistikos duomenis, iš visų globotų paukščių, apie 15 % sudarė nesaugomi ir apie 40 % - Lietuvoje ir tarptautiniu mastu saugomi paukščiai. Tikslaus skaičiaus gelbėtinų tarptautiniu mastu saugomų paukščių prognozė apsunkina faktiškai globotų paukščių rūšies netikslus identifikavimas (net 33 rūšys, pvz. gulbė, kuoduotasis strazdas, genys ir kt.). Prognozuojant reabilituojamų ar globojamų laukinių žinduolių kiekį, numatoma (remiantis pateiktais duomenimis apie 2013-2018 m. globotus gyvūnus), kad vasarą vyraus smulkių žinduolių jaunikliai (18 gyvūnų per mėnesį) ir smulkūs žinduoliai (13), o žiemą gyvūnų skaičius bus daug mažesnis, bet daugiau bus taip pat smulkių žinduolių (5) tame tarpe ir šikšnosparnių (5). Pagal globotų gyvūnų statistikos duomenis, iš visų globotų žinduolių, apie 78 % sudarė nesaugomi ir apie 1 % - saugomi gyvūnai.

Įstatymo projektu įtvirtinus nuostatą ir pavedus LSMU šias funkcijas, o joms vykdyti skyrus reikalingą finansavimą, būtų pasiektas pagrindinis uždavinys – užtikrintas nuolatinis Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių laukinių gyvūnų (išskyrus Baltijos jūros pakrantę ir joje esančius jūros žinduolius ir vandens paukščius), kurie yra sužeisti, esantys jiems netinkamoje gyventi aplinkoje, konfiskuoti ar kuriems reikalinga pagalba, laikymas, globa, reabilitacija, adaptacija, išgydytų ir adaptuotų bei galinčių savarankiškai gyventi laukinių gyvūnų paleidimas į natūralias buveines ar perdavimas kitiems asmenims, turintiems tinkamas sąlygas perduotiems gyvūnams laikyti. Baltijos jūros pakrantėje esančių jūros žinduolių ir vandens paukščių, kuriems reikalinga pagalba, gydymu, globa, reabilitacija ir paleidimu į rūšies buveines užsiima Baltijos jūros gyvūnų reabilitacijos centras, priklausantis Lietuvos jūrų muziejui (jo įkūrimą iš dalies finansavo Aplinkos ministerija ES lėšomis).

Atsižvelgus į tai, kad ši veikla yra nekomercinė, norint užtikrinti tinkamą Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme pavestų funkcijų vykdymą, finansavimas turės būti skiriamas iš valstybės biudžeto.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Aplinkos ministerija.

Įstatymo projekto rengėjas – Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos politikos grupės vadovas Algirdas Klimavičius, tel. 8 686 17 295, el. p. algirdas.klimavicius@am.lt, Gamtos apsaugos politikos grupės patarėja Laura Janulaitienė, tel. 8 698 83 219, el. p. laura.janulaitiene@am.lt; Gamtos apsaugos politikos grupės patarėja Virginija Kalesinskiene, tel. 8 696 95 290, el. p. virginija.kalesinskiene@am.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Pagal GGAĮ 3 straipsnio 3 dalį, Aplinkos ministerija ar jos įgaliotos institucijos pagal kompetenciją formuoja valstybės politiką laukinių gyvūnų gerovės ir apsaugos srityje, padeda ją įgyvendinti įgaliotoms institucijoms. Taip pat informuoja ir konsultuoja suinteresuotus asmenis (ši nuostata galiojo iki 2023- 01- 01) bei atlieka kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas.

Šiuo metu AAD vykdo aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės funkcijas ir, nustačiusi pažeidimus dėl netinkamo ar neteisėto laukinių gyvūnų laikymo, juos konfiskuoja, o konfiskavusi – ieško naujų globėjų konfiskuotiems gyvūnams įkurdinti reikalavimus atitinkančiomis laikymo sąlygomis.

Šiuo metu AAD per viešuosius pirkimus perka gyvūnų globos priemonių įgyvendinimo paslaugas, tam kasmet skiria apie 100 tūkst. eurų. Kvalifikuotų šios paslaugos tiekėjų yra mažai, dažnai neužtikrinamos tinkamos laukinių gyvūnų laikymo sąlygos, veterinarinės paslaugos, priežiūra ir adaptacija, todėl daugiau laukinių gyvūnų nugaišinama, negu išgydoma. AAD iš 2021 m. AARP lėšų panaudojo daugiau kaip 60 tūkst. eurų, o 2022 m. daugiau nei 300 tūkst. eurų gyvūnų konfiskavimo veiksmams atlikti.

Aplinkos apsaugos agentūra teisės aktais¹ įpareigota priimti sprendimus dėl valstybės ar savivaldybės institucijų, išskyrus AAD, konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinų gyvūnų gyvūnų laikymo, laikino ar nuolatinio perdavimo ar sunaikinimo. Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos dėl konfiskuotų laukinių gyvūnų pagal dabar nustatytą tvarką kreipiasi į Aplinkos apsaugos agentūrą, kuri rūpinasi jiems tinkamomis gyventi sąlygomis.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Keičiamu GGAĮ projektu numatoma LSMU pavesti vykdyti šias funkcijas: paimtų iš aplinkos, sulaikytų, paimtų ir (ar) konfiskuotų laukinių gyvūnų sveikatos priežiūrą, globą ir gydymą, taip pat užtikrinti jų laikymui ir (ar) išleidimui į laisvę reikiamas sąlygas ar jų perdavimą asmenims, turintiems tinkamas sąlygas ir teisę perduodamus laukinius gyvūnus laikyti nelaisvėje. Laukinių gyvūnų globa suprantama plačiau, tai veikla, skirta užtikrinti gyvūnų gerovę, kuri apima optimalų gyvūno fiziologinių ir etologinių poreikių tenkinimą ir apsaugą. Prioritetas – didesnis išgydytų laukinių gyvūnų skaičius ir jų paleidimas į jiems gyventi tinkamas buveines arba jų perdavimas asmenims, turintiems teisę juos laikyti ir galintiems jais tinkamai pasirūpinti (daugiausiai konfiskuotų gyvūnų atvejais). Priėmus šiuos pakeitimus, LSMU vykdytų laukinių gyvūnų globos, laikymo, gydymo, priežiūros, adaptavimo ir (ar) paleidimo į jiems tinkamą gyventi aplinką, funkcijas, taip pat dalį Aplinkos ministerijai pavaldžių institucijų vykdomų funkcijų, susijusių su asmenų informavimu ir konsultavimu laukinių gyvūnų gerovės, globos ir apsaugos klausimais, taip pat laukinių gyvūnų perdavimu asmenims, turintiems teisę juos laikyti ir galintiems užtikrinti jų globą. Gyvūnų paėmimo, laikymo ir perdavimo kitiems laikytojams po konfiskavimo funkcijas dabar vykdo Aplinkos apsaugos agentūra ir Aplinkos apsaugos departamentas. Šios funkcijos yra labai specifinės ir sudėtingos dėl didelės gyvūnų rūšinės sudėties (vabzdžiai, žuvis, ropliai, paukščiai ir kt.), jiems reikalingų specifinių laikymo sąlygų, tinkamos kvalifikacijos specialistų poreikio, dažnai tinkamos laikymo vietos ir specialistai yra tik kitose valstybėse, todėl paimtus laukinius gyvūnus laikyti yra sudėtinga, o jų perdavimas yra ilgai trunkantis procesas. Norint užtikrinti, kad teisės aktuose numatytus reikalavimus dėl šių gyvūnų paėmimo ir jų perdavimo asmenims, turintiems teisę laikyti tinkamomis sąlygomis įgyvendintų LSMU, svarbu tai nurodyti GGAĮ projekte. Šių funkcijų įgyvendinimui reikalingą finansavimą numatant iš valstybės biudžeto. Atsižvelgus į tai, siūloma 3 straipsnį papildyti 11 dalimi, kurioje būtų įvardinamos LSMU vykdomos funkcijos ir 12 dalimi, nurodant šios veiklos finansavimo šaltinį.

Kadangi funkcijos pavedamos vykdyti LSMU, kuris nėra savivaldybės ar valstybės institucija, siūloma praplėsti 3 straipsnio pavadinimą, numatant kompetencijas ne tik savivaldybių ir valstybės institucijoms, bet ir kitiems juridiniams asmenims.

Pavedus šių funkcijų vykdymą LSMU, turinčiam specializuotą padalinį – LGGC, bus įstatymu įtvirtinti gyvūnų globos, laikymo ir priežiūros reikalavimai, kurie leis pagerinti gyvūnų gerovės, globos ir apsaugos situaciją Lietuvoje. Šias funkcijas vykdant LSMU, kuris turi specializuotą padalinį – LGGC, daugiau gyvūnų bus išgydoma ir paleidžiama į tinkamas jiems gyventi buveines, o konfiskuotiems – sudaromos tinkamos laikymo sąlygos iki bus rasti nauji šeimininkai. Šių funkcijų

¹ Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinų gyvūnų ar negyvų laukinių augalų ar gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų perdavimo mokslo ir (ar) mokymo institucijoms mokslo ir (ar) mokymo tikslais tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. D1-48 „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinų gyvūnų ar negyvų laukinių augalų ar gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų perdavimo mokslo ir (ar) mokymo institucijoms mokslo ir (ar) mokymo tikslais tvarkos aprašo patvirtinimo“

perdavimas specializuotai įstaigai, teikiančiai gydymo paslaugas visą parą, padės pasiekti geresnių rezultatų – daugiau gyvūnų išgydyti ir grąžinti į natūralias buveines arba sėkmingai ir greitai surasti naujus šeiminkus, galinčius pasirūpinti tais laukiniais gyvūnais, kurie negali būti paleisti į laisvę. Šie teigiami rezultatai labai prisidės prie biologinės įvairovės išsaugojimo ir jos gausinimo, ypač saugomų gyvūnų rūšių. Taip pat ne mažiau svarbus aspektas – efektyvus LGGC, finansuoto ES lėšomis, techninių pajėgumų panaudojamas pagal tikslinę jo paskirtį, susijusią su gyvūnų gydymu, reabilitacija ir paleidimu į laisvę, gyventojų konsultavimu, žinių kaupimu bei piliečių sąmoningumo ugdymu. Tačiau didžiausia nauda bus valstybei, nes šių funkcijų perdavimas kompetentingai įstaigai prisidės prie biologinės įvairovės, saugomų gyvūnų rūšių, svarbių ekosistemoms, išsaugojimo ir siektinų apsaugos ir kontrolės tikslų šioje srityje įgyvendinimo.

Įvertinus tai, kad LSMU jam deleguojamas funkcijas galės pradėti vykdyti tik kai bus užbaigti LGGC statybos darbai, sukurta infrastruktūra, pasamdytas ir apmokytas reikalingas personalas, gautas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos leidimas vykdyti veiklą, pasirašytos reikalingos sutartys dėl veiklos su kontroliuojančiomis institucijomis ir kt. - todėl Įstatymo įsigaliojimo data sutampa su LGGC atidarymo data - 2023 m. spalio 1 d.

Atsižvelgus į tai, kad Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 straipsnio 7 dalyje vis dar likęs ankstesnis šios institucijos pavadinimas, siūloma jį keisti į esamą pavadinimą – Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad šių pasekmių būtų išvengta

Bus užtikrinta paimtų iš aplinkos, sulaikytų, paimtų ir (ar) konfiskuotų laukinių gyvūnų kvalifikuota sveikatos priežiūra, globa ir gydymas, taip pat užtikrintos jų laikymui ir (ar) išleidimui į laisvę reikiamos sąlygos ar užtikrintas gyvūnų perdavimas asmenims, turintiems tinkamas sąlygas ir teisę perduodamus laukinius gyvūnus laikyti nelaisvėje. Taip pat bus sudarytos sąlygos daugiau paimtų iš aplinkos gyvūnų išgydyti, paleisti atgal į gamtą.

Neigiamų pasekmių priėmus GGAĮ projektą nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės. Atlikus teisės akto antikorupcinį vertinimą, poveikis korupcijai nenustatytas.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymo projektą, bus keičiami:

1) Aplinkos ministro 2009 m. vasario 5 d. įsakymas Nr. D1-48 „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinių gyvų ar negyvų laukinių augalų ar gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų perdavimo mokslo ir (ar) mokymo institucijoms mokslo ir (ar) mokymo tikslais tvarkos aprašo patvirtinimo“;

2) Aplinkos ministro 2021 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. D1-713 „Dėl Prekybos laukiniais gyvūnais, augalais ir grybais taisyklių patvirtinimo“.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu nesiūloma naujų sąvokų, nekeičiamos dabar galiojančios sąvokos, todėl įstatymo projektas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka nevertinamas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir kitų Europos Sąjungos dokumentų nuostatas.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymo projektą, Aplinkos ministerija iki įstatymo įsigaliojimo priims pakeitimus šių teisės aktų:

- 1) Aplinkos ministro 2009 m. vasario 5 d. įsakymo Nr. D1-48 „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinių gyvų ar negyvų laukinių augalų ar gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų perdavimo mokslo ir (ar) mokymo institucijoms mokslo ir (ar) mokymo tikslais tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 2) Aplinkos ministro 2021 m. gruodžio 7 d. įsakymo Nr. D1-713 „Dėl Prekybos laukiniais gyvūnais, augalais ir grybais taisyklių patvirtinimo“.

Įvertinus tai, kad priėmus įstatymo projektą LSMU bus pavesta vykdyti paimtų iš aplinkos, sulaikytų, paimtų ir (ar) konfiskuotų laukinių gyvūnų sveikatos priežiūrą, globą ir gydymą, taip pat užtikrinti jų laikymui ir (ar) išleidimui į laisvę reikiamas sąlygas ar jų perdavimą asmenims, turintiems tinkamas sąlygas ir teisę perduodamus laukinius gyvūnus laikyti nelaisvėje funkcijas, atitinkamai turės būti tikslinamas ir LSMU Statutas. Taip pat svarbu pažymėti, kad LSMU ruošiasi keisti LR Seimo nutarimu patvirtintą LSMU Statutą, kuris be kitų numatytų pakeitimų bus papildytas nuostatomis, atitinkančiomis GGAĮ projekto nuostatas. LSMU taip pat rengia LGGC nuostatus, kuriuose bus išdėstyti šio centro veiklos principai. Aplinkos ministerijos paskirti atstovai dalyvaus LGGC Tarybos veikloje.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Planuojama, kad kasmet vidutinis laikomų gyvūnų skaičius nuo 2024 metų pradžios galėtų būti apie 1218, iš jų apie 50 gyvūnų gali būti konfiskuotini. Laukiniai gyvūnai bus laikomi LGGC, kol išgis ir bus galima juos paleisti į laisvę arba kol bus rasti nauji šeimnininkai. Nesant galimybės išgelbėti gyvūną, bus atliekama eutanazija nutraukiant jo kančias. Tikimasi, kad didžioji dalis išgydytų gyvūnų bus gražinti į jiems gyventi tinkamą aplinką (jų rūšies buveines) arba perduoti naujiems šeimnininkams, kurie sutiktų jais rūpinti ir galėtų užtikrinti tinkamas laikymo ir globos sąlygas, kaip tai reglamentuoja teisės aktai, kuriais įgyvendinami Lietuvos ir ES gyvūnų laikymo ir priežiūros reikalavimai.

Laukinių gyvūnų globos, laikymo ir gydymo paslaugoms teikti ir šioms funkcijoms vykdyti, įvertinus rinkos kainų pokyčius, iš valstybės biudžeto 2023 m. reikės apie 412 tūkst. eurų, 2024 m. – apie 806 tūkst. eurų, o 2025 m. – jau apie 828 tūkst. eurų. Įskaičiavus išlaidas, susijusias su laukinių gyvūnų ir gyvūnų hibridų paėmimu (konfiskavimu), gyvūnų globos priemonių suteikimu (gyvūnų laikymo patalpų nuoma, šėrimas, veterinarinės paslaugos), įvairiais tyrimais (medicininiai, patologiniai tyrimai, ekspertizės ir pan.), taip pat išlaidas, susijusias su konfiskuotų laukinių ir invazinių gyvūnų bei gyvūnų hibridų transportavimu (laikyti ES šalyse) 2022 m. šių funkcijų vykdymui suplanuotas lėšų

poreikis buvo 357 tūkst. eurų. Lėšos, kurios iki šiol buvo skiriamos iš AARP šioms paslaugoms įsigyti, nepakankamos, todėl, pagal atliktus skaičiavimus, įstatymu nustatytoms funkcijoms tinkamai vykdyti iš valstybės biudžeto kasmet reikėtų skirti apie 828 tūkst. eurų. Įsigaliojus šiems GGAĮ pakeitimams, kuriais numatyta dalį funkcijų pavesti vykdyti LSMU turinčiam padalinį – LGGC, lėšos šioms funkcijoms vykdyti turės būti planuojamos ir skiriamos iš valstybės biudžeto norint užtikrinti nuolatinę LGGC veiklą ir jam paskirtų funkcijų vykdymą. Pasirinktas finansavimo modelis – dalį perduotų funkcijų finansuoti iš Aplinkos ministerijai skiriamų asignavimų – būtų tinkamiausias bent jau pradiniam etape. Pirmaisiais LGGC veiklos metais, kurie turi prasidėti nuo 2023 m. spalio mėn., lėšos, reikalingos LGGC funkcijoms finansuoti, būtų skiriamos iš Aplinkos ministerijai skirtų asignavimų, o pradedant nuo 2024 m. sausio 1 d., lėšos turėtų būti numatytos iš valstybės biudžeto Aplinkos ministerijai skiriamuose asignavimuose. Lėšos, įstaigai vykdančiai įstatymu numatytas funkcijas, būtų pervedamos pagal tarp šių šalių pasirašytas sutartis. Toks finansavimo būdas leistų užtikrinti tinkamą LGGC veiklą, perduotų funkcijų vykdymą ir tikslų pasiekimą. Kadangi LGGC veikla bus vykdoma nuolat – paslaugos bus teikiamos visą parą, turėtų būti užtikrintas nuolatinis tiek kvalifikuotų specialistų darbo užmokesčio, tiek gyvūnų priežiūros ir laikymo, tiek infrastruktūros išlaikymo finansavimas. Lėšų poreikis šiai veiklai ir funkcijoms nurodytais metais vykdyti pateiktas Finansų ministerijai, nurodant kam ir kiek lėšų reikės pirmaisiais LGGC veiklos metais, kai ji bus vykdoma ne visu pajėgumu (centras veiklą pradės vykdyti nuo 2023 m. spalio mėn., tačiau iki veiklos pradžios turės būti pasamdytas personalas, jis apmokytas, parengtos reikalingos vidinės veiklos ir gyvūnų gydymo ir priežiūros tvarkos aprašas, įsigyta reikalingų priemonių – vaistų, pašarų ir pan.; su partneriais sudarytos veikimo schemos ir tvarkos aprašas, pvz., procesų integravimo į 112 pagalbos skambučio sistemą, šalies ir užsienio partnerių paieškos ir pan.), ir kiek nuo 2024 m., kai veikla bus vykdoma visu pajėgumu. Įgyvendinus šį modelį, bus sutaupyta laiko, kurį aplinkos apsaugos pareigūnai sugaišta ieškodami naujų šeimininkų konfiskuotiems gyvūnams, organizuodami viešuosius pirkimus paslaugai įsigyti, konsultuodami visuomenę gyvūnų gerovės klausimais, šį laiką bus galima skirti kitų sričių kontrolei. Kadangi dabar iš AARP skiriamos lėšos paslaugai įsigyti nepakankamos ir neleidžia pasiekti keliamų tikslų gyvūnų gerovės srityje, bus reikalingas papildomas finansavimas iš VB lėšų.

Daugiausia lėšų pareikalautų darbo užmokestis – 45 proc., gyvūnų laikymo išlaidos (pašarai, medikamentai) – 12 proc. visų lėšų, nuotekų surinkimas – 15 proc., elektra, šildymas, vanduo, šiukšlių išvežimas – 15,5 proc., kuro sąnaudos – 7 proc., kitos sąnaudos – 2 proc., gyvūnų gaišenoms tvarkyti – 1,5 proc., administraciniai kaštai – 2 proc.

Daugiau nei dvigubai išaugęs lėšų poreikis pradėjus veikti LGGC visu pajėgumu paaiškinamas tuo, kad šiuo metu rinka nepatenkina reikiamos paslaugos poreikio ir neužtikrina jos kokybės, todėl dauguma gyvūnų nugaišta. Gyvūnams, kuriems Lietuvoje nėra užtikrintos tinkamos gyventi sąlygos, ieškoma šeimininkų kitose valstybėse. ES lėšomis steigiamo Lietuvoje specializuoto LGGC veiklos kasmetinės išlaidos Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme nustatytoms funkcijoms vykdyti apskaičiuotos remiantis projektine medžiaga, t. y. įvertinus galimų laikyti gyvūnų skaičių, rūšių įvairovę, laikymo sąlygų, gydymo poreikį, reabilitacijos trukmę, maitinimą, priežiūrą, kvalifikuotą, nuolat dirbantį personalą, administracines išlaidas, mokesčius ir pan. Siekiant užtikrinti aukštą paslaugos kokybę, nuolatinį paslaugos teikimą, kvalifikuotą personalą ir įvertinus šios paslaugos rinkoje kainas, patikslinti išlaidų dydžiai. Kadangi iki šiol tokios specializuotos įstaigos Lietuvoje nebuvo, reikalingų išlaidų šiam centrui finansuoti negalima palyginti su iš AARP kasmet skiriamomis lėšomis vienkartinę paslaugai konkrečiu atveju įsigyti rinkoje, kuri negarantuoja aukštos paslaugų kokybės bei neužtikrina paslaugos paklausos. Tikimybė, kad rinkoje atsiras komercinis šios paslaugos tiekėjas, galintis užtikrinti nuolatinį paslaugos teikimą, aukštą kokybę ir patenkinti reikiamą paslaugos poreikį labai menka ar net lygi nuliui, nes reikalingos didelės investicijos, kvalifikuoti specialistai, pastovios išlaidos ir nepastovi paklausa bei paslauga besinaudojančiųjų skaičius. Atkreiptinas dėmesys, kad augant šių paslaugų paklausai didėja ir išlaidos, reikalingos išaugusiems poreikiams patenkinti.

Pagal AAD pateiktus 2022 metų lėšų poreikius, šiam tikslui iš AARP numatyta skirti apie 357 tūkst. eurų. Siekiant užtikrinti nuolatinę LGGC veiklą ir pavestų funkcijų įgyvendinimą, planuojamas valstybės biudžeto lėšų poreikis funkcijoms vykdyti sudarys apie 806 tūkst. eurų per metus, jis būtų apie 2,3 karto didesnis už dabar skiriamas lėšas, pateikiamas lentelėje. Atsižvelgiant į gyvūnų augintinių globos organizacijų ir užsienio globos centrų patirtį, LGGC ateityje sieks mažinti biudžetinių lėšų poreikį – ieškos alternatyvių finansavimo šaltinių (juridinių ir fizinių asmenų savanoriškos lėšos, užsienio partnerių parama).

Išlaidų kategorija	2023 m., Eur				2024 m. (su 15,7 proc. kainų pokyčiu)	2025 m. (su 2,7 proc. kainų pokyčiu)
	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis		
1.APTARNAVIMAS	27 186,54	27 186,54	27 186,54	82 034,63	379 656,25	389 906,96
1.1. vandens suvartojimas	5 099,96	5 099,96	5 099,96	15 299,88	70 807,82	72 719,63
1.2. elektra	2 158,90	2 158,90	2 158,90	6 476,71	29 974,20	30 783,50
1.3. šildymas	1 091,57	1 091,57	1 091,57	3 274,72	15 155,40	15 564,60
1.4. transporto išlaidos	4 908,96	4 908,96	4 908,96	14 726,88	68 156,01	69 996,22
1.5. kitos sąnaudos	1 076,25	1 076,25	1 076,25	3 228,75	14 942,66	15 346,11
1.6. vaizdo stebėjimo kamerų išlaikymas	161,93	161,93	161,93	485,79	2 248,24	2 308,94
1.7. internetas, ryšio paslaugos	100,00	100,00	100,00	300,00	1 388,40	1 425,89
1.8. deguonies ir CO2 balionų nuoma ir užpildymas	35,97	35,97	35,97	107,91	499,41	512,89
1.9. gaišenų išvežimas	615,00	615,00	615,00	1 845,00	8 538,66	8 769,20
1.10. mėšlo kontenerių utilizavimas	373,10	373,10	373,10	1 119,30	5 180,12	5 319,98
1.11. nuotekų surinkimas (kartu su technologinėmis nuotekomis)	11 302,84	11 302,84	11 302,84	33 908,51	156 928,58	161 165,65
1.12. šiukšlių išvežimas	262,06	262,06	262,06	786,19	3 638,46	3 736,70
1.13. draudimai, kanceliarinės ir švaros prekės				475,00	2 198,30	2 257,65
2.DARBO UŽMOKESTIS	17 545,40	37 439,40	71 424,98	71 424,98	330 554,83	339 479,81
3.Pašarai				16 699,72	77 286,31	79 373,04
4.Medikamentai ir reagentai				8 117,79	18 784,57	19 291,76
IŠ VISO KASMETINIŲ IŠLAIDŲ:	44 731,94	64 625,94	98 611,53	178 277,12	806 281,96	828 051,57
5. PAPILDOMOS VIENKARTINĖS PASLAUGOS (2023 m.)						

5.1. ekspertų paslaugos				20000		
5.2. viešinio ir bendradarbiavimo skatinimo išlaidos				5500		
IŠ VISO:	44 731,94	64 625,94	98 611,53	203 777,12	806 281,96	828 051,57

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nėra.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas ir sritis

„Gyvūnai“, „gyvūnų globa“, „kontrolė“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.